

Svatováclavský sbor v Siedlęcíně

Svatováclavský sbor zpíval 5. listopadu v Siedlęcíně na oslavě deseti let úspěšné spolupráce naší obce s polskou obcí Jeżów Sudecki. Přijetí pořadatelů velkolepé akce bylo jako vždy srdečné. Sbor totiž zpíval u polských přátel již po sedmé. V Jeżowě, v Dziwiszówě, v Siedlęcíně dokonce už po čtvrté. Při každé návštěvě nám pořadatelé dávají před vystoupením příležitost poznat tamní krajinu, Kačavské hory a Jizerské předhoří, a zajímavé kulturní památky, např. rytířskou věž ze 14. století s velice cennými nástěnnými malbami nebo elipsovitou barokní kapli sv. Anny v lesích na svahu hory Grabowiec. Bylo to jediné letošní zahraniční vystoupení sboru.

Vánoční bohoslužby v Pasekách

Sobota 24. 12. **Štědrý den** 22 hod.

Neděle 25. 12. **Narození Páně** 15 hod.

Pondělí 26.12. **Sv. Štěpán** 15 hod.

Jakub Jan Ryba: Česká mše vánoční „Hej mistře“

Svatováclavský sbor, sólisté a orchestr

Neděle 1.1. 2012 **Nový rok** 15 hod.

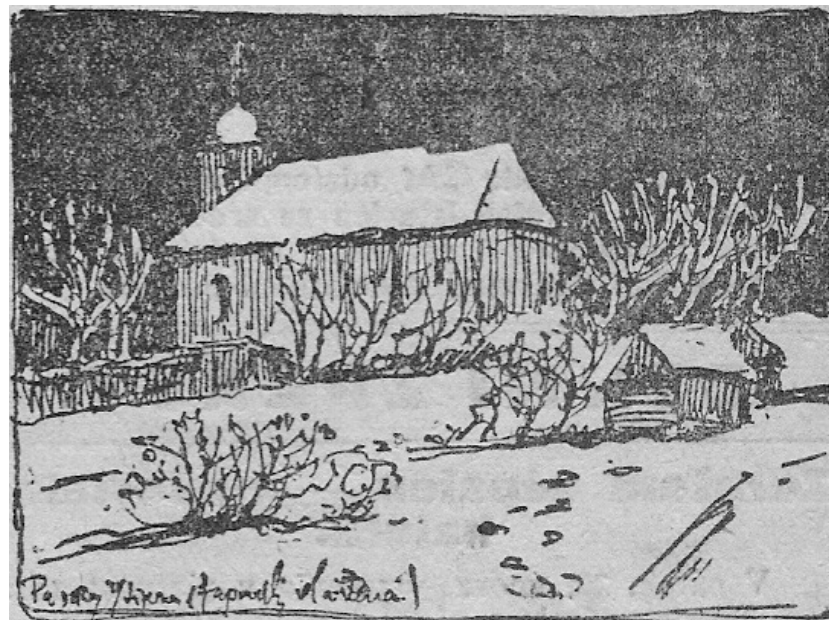
Neděle 8. 1. **Jaselka** (Polsko) 15 hod.

Svatováclavský sbor v Pasekách nad Jizerou

Pasecké čtení

4/2011

Radostné a požehnané Vánoce přeje Svatováclavský sbor

Před Vánoci jeden tejden

je první verš vánoční koledy, kterou zpívali naši dědové jako koledu paseckou. Když nám dětem rodiče koupili v roce 1939 Krkonošské koledy Josefa Horáka, knihu, kterou vydal vlastenecký knihkupec a vydavatel Josef Krbal v Lázních

Bělohradě, měli jsme radost, že jsme tam tuto koledu nadepsanou jako Pasecká našli. Josefu Horákovi, který působil jako učitel v Jablonci nad Jizerou, Kruhu u Jilemnice a v Martinicích, vděčíme, že tolik nářevů a textů koled z našeho kraje zachránil. Pasečtí mu navíc vděčí za zapsání textově velice rozsáhlých tří koled, které napsal Věnceslav Metelka. Text koledy Před Vánoci jeden tejden nemá jako většina vánočních koled za námět obrázek Betléma, pastýřů a darovníků, přicházejících k Ježíškovi. Pasecká koleda vypráví o předvánočním spěchu při shánění všeho, čeho bylo třeba na pečení koláčů. Ty se pekly až na Štědrý den.

Autora textu a melodie koledy Před Vánoci jeden tejden, tak jak je to běžné u jiných koled, neznáme. Josef Horák uvá-

dí šest slok písně. V Pasekách se jich však zpívalo víc. Ve vyprávění „V Haverní u Šeucu před Vánoce“ Františka Pacholíka (Pasecké čtení 4/2006), dnes již ve vydané knize Poudačky a vhačky, zpívá koledu Vašek Jancu o osmi slokách. František Pacholík ve svých zápiscích zapsal koledu celou. Ta má dvanáct slok.

**Před Vánoci jeden tejden neminul ani jeden den,
by nebylo shánění a do města běhání.**

**Všeho sme si nakoupili, jabka, hrušky, perník, slívy,
a co sejra, tvarohu, povědět' vám nemohu.**

**Na kvasnice zapomněli, v celejch horách je neměli,
přiběhla k nám nevěsta, abych běžel do města.**

1954. Hrál varhaník od sv. Jakuba v Praze dr. Jiří Hanzlík a zpívala sopranistka Eva Czapková, studentka jilemnického gymnázia, která v té době úspěšně vystupovala s rokytnickými ochotníky v operetě Polská krev. Celých dalších 36 let, až do pádu totalitního režimu se v Pasekách žádný další koncert nekonal.

První koncert v opět svobodné zemi 2. listopadu 1990 byl přímo triumfální a naprosto mimořádný. Koncert pořádali hráči České filharmonie na oslavu 70. narozenin svého šéfdirigenta Václavem Neumanna, ten osobně vystoupení řídil. Gratulanty nebyli jen hráči a posluchači, kteří zaplnili kostel do posledního místečka, ale též zpěváci Svatováclavského sboru. Ti se od této slavnostní chvíle stali každoročním organizátorem letních koncertů, Paseckých hudebních slavností. Letos už po jednadvacáté. V průběhu jednadvaceti let měli posluchači možnost vyslechnout velké množství skladeb našich a světových autorů v interpretaci profesionálních hudebníků. Skutečnost, že můžete v Pasekách jít na koncert symfonického orchestru, který hraje Dvořákův Violoncellový koncert a Novosvětskou symfonii je pro mnohé naprosto nepředstavitelná.

Návštěva koncertů je tradičně veliká. Posluchači z Pasek i ti, kteří přicházejí a přijíždějí z dalekého okolí, si zasluhují velikou pochvalu. Tvoří publikum, které nám mohou závidět velká města, i sama Praha. Zbytečné se například ukázaly obavy, jak na loňském koncertě budou přijaty Metamorfózy, skladba Richarda Strausse, jednovětá, velmi rozsáhlá meditativní skladba pro 23 smyčcových nástrojů, posluchačsky velice náročná. Posluchači celou dobu snad ani nedýchali, byli nadšeni, autorovi i interpretům se odměnili dlouhotrvajícím potleskem. A nějaké rušení, pokašlávání nebo nepříjemný potlesk mezi větami skladeb, který se často ozývá i v pražských koncertních síních? Ten vůbec neznáme. Proto klobouk dolů před koncertním publikem v Pasekách.

JW

„V Čechách hudba klesá a klesá., a kdo by se chtěl přesvědčit, ten přijď jen do našich hor a přesvědč se. Před dvaceti a třiceti lety a což pravím, před čtyřiceti lety byla mnohem lépe pěstovaná, nežli teď jest.“

Po Metelkově smrti ubývalo muzikantů, po smrti kantora a regenschorihho Šimůnka upadala i hudba na paseckém kúru. Živá byla hlavně taneční hudba a dechová kapela, která hrávala na příklad při slavnostech hasičů či sokolů a na pohřbech.

První koncert vážné hudby se v Pasekách konal až v neděli 21. ledna 1951. Koncert komorního orchestru, jehož členy byli muzikanti z Pasek, Jilemnice a blízkého okolí, společně se studenty jilemnického gymnázia. Iniciátorem koncertu v Pasekách a dirigentem orchestru byl profesor jilemnického gymnázia Luděk Kult. Koncert se konal v sokolovně v neděli odpoledne za podmínek, které si dnes už neumíme ani představit. Nebyla auta. Jilemničtí muzikanti přijeli vlakem do Rokytnice a za hustého sněžení a větru šli pěšky Buďárkou do sokolovny. Ale ani ti starší si nestěžovali, dobře se bavili, říkali si zapadlí vlastenci a zřejmě dlouho na tento zážitek vzpomínali. Sokolovna byla plna nedočkavých a zvědavých posluchačů, mladých i těch nejstarších. Koncert v Pasekách! Takto vypadal program:

F. A. Boieldieu:	Předehra k opeře Kalif bagdadský
W. A. Mozart:	Koncert B dur pro fagot a orchestr
J. Haydn:	Symfonie G dur „Vojenská“
G. Rossini:	Předehra k opeře Straka zlodějka
W. A. Mozart:	Malá noční hudba

Posluchačům přinesl koncert tolik krásných zážitků, že se o tom dlouho vyprávělo. Slyšeli a viděli něco podobného poprvé. Nezapomínejme, že ani rádio nebylo tehdy ještě v každé chalupě. Melodie z Kalifa bagdadského se dlouho zpívala v hospodách, Mozartova Malá noční hudba zůstala mnohým posluchačům trvale v paměti.

O rok později, roku 1952, se uskutečnily dokonce dva koncerty. Symfonický a komorní koncert v rámci celotýdenního hudebního a divadelního Paseckého festivalu. Bohužel doba a její vládnoucí komunističtí činitelé nedovolili pořadatelům paseckého Sokola organizovat festivaly další.

Tehdy hudbě nastaly v Pasekách zlé časy. Orchester, který už dosahoval pěkných výsledků, se rozpadl, hráči ztratili možnost hrát skladby klasického repertoáru, přestali se také scházet, přestalo tak zvané domácí muzicírování, hráčů rychle ubývalo, ti mladší se věnovali pouze hudbě taneční a dechové. Tato doba ublížila nejen hudbě, ale i posluchačům.

A přece se skoro zázrakem i v těch dusných 50. letech podařilo v Pasekách uskutečnit jeden malý koncert. Tak trochu načerno a s následným varováním, neboť se nežádalo o povolení. Byl to varhanní koncert. V neděli večer 1. července

**Putnu sem na sebe popad, ještě sem na ledě upad,
co sem ubohý zkusil, pro kvasnice jít' musil.**

**Šel sem já sem jedním lesem, nevěděl sem ani kde sem,
hospodyně, pod'te sem, povězte mně, kde já sem.**

**Tu se na mě ženský sběhly a co mohly mně nabily,
kazajku roztrhaly, čepici zahodily.**

**Nevěsta mně putnu vzala a domu s ní pospíchala,
kvasnice hned vylila, do díže namočila.**

**Těsto nám nic nescházelo, nevěstu to moc mrzelo,
koláče nekynuly, v peci se pak srazily.**

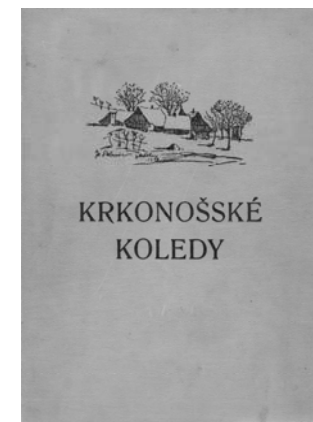
**To vám byla lamentace, brusař koukal k nám z pavlače,
nevěsta se vadila, do díže mě hodila.**

**Vyskočil sem jako divej, dyť sem vám byl celej bílej,
z domu sem vám utíkal, zas pro mouku pospíchal.**

**Mlynář mele bílý mouky na hody pro koladniky,
na koladnika patří dva koláče nebo tři.**

**Pánbu vám to stokrát naděl, po korci padesát
mandel,
mnoho zdraví vám přejem a Nový rok vinšujem.**

Kolik je asi dnes Paseckých, kteří znají alespoň prvních šest nejznámějších slok koledy? Jistě ji znají ti, kteří se ji, díky učitelům v pasecké škole naučili. Zpívala se o Vánocích ve škole i doma v dobách, kdy se ještě zpívalo. Na koncertě zpívaly paseckou koledu, Metelkovy a jiné krkonošské koledy naposled děti zpěváků Svatováclavského sboru v kostele o Vánocích roku 1999.

Zapsal Josef Horák

Kresba na obálce knihy Jaroslav Skrbek

Pasecký kostelík na titulní stránce Paseckého čtení je od téhož autora, rodáka z Poniklé

Selské povstání roku 1775

Vyprávění doprovází faksimile zápisu na Grauparově mapě o událostech ke dni 24. března 1775 v Rokytnici.

9 132 Ein steiler Fels, wohin sich der Verfasser dieser Mappa bey dem in ff-
1775 ersttan denen Bauer Anflauf, lödlich verwündet mit seiner Familie
den 24 Marty fluchten müste.

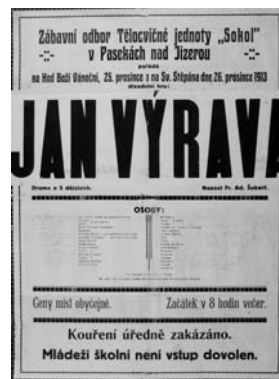
Přesto, že jsem nikde nenašel zmínku o ohlasech selských bouří roku 1775 ve vztahu k samotným Pasekám, je vhodné, především v kontextu s minulým vyprávěním o hladových letech 1771-1772, tuto událost také připomenout.

Jindřich Ambrož, jilemnický advokát, velký znalec a milovník Krkonoš a autor dosud ceněného turistického průvodce Krkonošemi, v jedné ze svých četných prací píše: *V soukromé kronice jisté rodiny v Rokytnici n. J. jsem našel tento zápis (překládá z němčiny): Povstání lidu r. 1775 částečně z Františkova a z nejbližších osad, které spolunáležely k farnosti. – Obecný lid, který se sotva vzpamatoval z doby drahoty, měl nyní zaplatit dlužné daně a dávky. Protože nebyl sto, zacházela s nimi tehdejší vrchnost přísně a bezohledně. Jiskra nespokojnosti byla rozdmýchána některými z Františkova a Rokytnice. Se sekýrami, háky, klacky, pohrabáči a vidlemi, ručnicemi a šavlemi ozbrojený dav lidí přišel z Františkova. K němu se též přidalo mnoho zdejších obyvatel a táhli nejdříve před obydlí správce. Správce (Graupar) utekl se z příbytku svého do jiného; když zde bylo mnoho rozbito, táhli lidé do pivovarského sklepa, kdež si pochutnali na nápojích a zbylé pivo vypustili.*

Anton Graupar, hospodářský správce panství Jilemnice, vytvořil roku 1765 mapu Jilemnického a Branského panství hraběte Harracha (dnes v archivu v Zámrsku). Při jedné skále bylo později jinou rukou připsáno: *Příkrá skála, kam se tvůrce této mapy za vzbouření selského lidu 1775 vzniklého musel – smrtelně zraněn - 24. března se svou rodinou utéci.* Pozoruhodné ale je, že se tato skála nenachází v katastru obce Rokytnice, jak bychom mohli na základě úvodní zprávy předpokládat, ale poblíže bývalých železářských hutí v Arnoštově –Sytové. (Viz připojený obrázek).

Vinzenz Elstner (roku 1893) ve své Vlastivědě cituje zprávu vrchnostenského úřadu v Horní Branné, dle které se němečtí obyvatelé Rokytnice povstání neúčastnili; stěžuje si pouze na Němce z Vítkovic – jaká je pravda se sotva kdy dozvíme. Uvádí, že i obyvatelé Jablonce přišli se svými požadavky do Rokytnice;

částku 19. století, přerušily jen dvě světové války. V roce 1959 se pasečtí divadelníci sešli naposled.

JW

Klobouk dolů před koncertním publikem v Pasekách

Každé léto od roku roku 1990 přichází na koncerty Paseckých hudebních slavností mnoho hudbymilovných posluchačů z Pasek a širokého okolí.

Kdy se asi konal koncert v Pasekách poprvé? Snad za života Věnceslava Metelky? O takovém koncertu Metelka zřejmě jenom snil. Muzikantů bylo v Pasekách hodně, sám je vyučoval na nejrůznější nástroje. Scházeli se a hráli i náročné skladby starších i současných autorů, ale jen v kostele při svátečních bohoslužbách. O koncertu nebo tak zvané hudební akademii v Pasekách se Metelka nezmiňuje. V květnu 1844 napsal: „*V neděli byla veliká hudebnická Akademie na Přichovicích ku prospěchu chudých školních dětí. Akademie byla ve dvou odděleních, kusy od výtečných mistrů. Overtura a Arie, Dueta zpěvní - inu dělal každý, jak uměl. Na večer se hrálo do kola!*“

Za malé koncertování můžeme považovat slavení svátku muzikantů. V deníku 26. října 1843 Metelka vzpomíná: „*Na příští měsíc 22. listopadu bude Cecilie, svátek hudebníků. Býval zvyk, že ho slavili. Kantor místní dal oběd a šlo se do hospody, tam se hrály symfonie, ouvertury, rozličné kusy, byli veselí a přáli sobě, aby se hodně mnohokrát o tom svátku sešli.*“

Možná, že měl Metelka smělé plány. Svědčí o tom v jeho hudebním archivu dochované party Beethovenovy IV. symfonie opsané vlastní rukou. S přibývajícími léty však stále častěji píše ve svých denících o upadající úrovni muzikantů.

kolikrát opakovaly. Mezi nejoblíbenější a nejúspěšnější patřila Růže ze Sibíře, výpravná hra se zpěvy a tanci. Hrála se sedmkrát.

Také Tělocvičná jednota Sokol začala pořádat divadelní představení pod hlavičkou Zábavní odbor Tělocvičné jednoty Sokol. Zachoval se veliký plakát zvoucí o Vánocích roku 1913 na divadelní hru Jan Výrava. Titulní roli hrál Josef Sajdl. Na vzorně vytištěném plakátě jsou u jednotlivých rolí rukou napsána jména herců, často i s upřesňujícím pojmenováním, na příklad u jména Josefa Sajdla je v závorce připsáno Koutečák, aby bylo jasné, že jde o oblíbeného herce Sajdla z Kouta.

Jak vzpomíná na svého tatínka dnes jednadvadesátiletá dcera Slávka Skřiváčková?

„Mám nezapomenutelný zážitek z dětství, to když tatínka na jevišti zabili a já strašně brečela a nebyla k utišení. Tatínek nebyl moc doma sdílnej, ale ve světě byl veselej. Von byl pěkněj chlap. Celej život pracoval u Pohlů ve struhárně, doma jsme měli hospodářství, dvě krávy, ale pro divadlo si vždycky uměl najít čas. Lásku k divadlu jsem po něm zdědila. To už bylo po válce, vzpomínám, jak jsme hráli s Věrou Pilářovou v sokolovně, kde bylo to malé jeviště a my měly hlavy až u stropu. Pak jsem hrála s rokytnickými ochotníky a hlavně mnoho let jsem v divadle napovídala.“

Po válce, v roce 1953, vznikla při Sokole nadšená skupina mladších i starších ochotníků, která nastudovala každým rokem dvě, někdy tři hry. Museli vystupovat pod hlavičkou Osvětové besedy. Josef Sajdl, který už dlouhá léta divadlo nehrál, se nepřidal, ač byl mezi herce srdečně zván. Cítil se již starý. Nakonec se v něm přece jen probudila herecká krev, to když mu byla nabídnuta úloha starého mlynáře Duška v Našich furiantech. Úkol vzal jako dříve velice vážně a odpovědně. Vlasta ze Statku, sousedka, dodnes vzpomíná, jak při práci na poli, při obracení sena, si nahlas přeříkával svou roli a rukama a hlavou gestikuloval. Učitel Bulušek, sám také herec, ve svých vzpomínkách píše: „Josef Sajdl – Koutecký, starý, téměř sedmdesátiletý vášnivý herec, si pozvání mezi mladé divadelníky považoval za čest. Již na prvních zkouškách uměl roli z paměti, zatímco jiní neuměli jedinou větu“. Také vzpomíná na jednu dramatickou chvíli: „Při vystoupení ve Sklenařicích se stalo něco, co nikdo neočekával. Po několika slovech, které přednesl, zůstal zcela nehybný a němý. Vznikla trapná pauza, nápověda, Petr Kučerů, hlasitě napovídal, ale marně. Opona spadla. Josef odešel do šatny s tím, že už hrát nebude. Pepík Štěpánků - Listonošů opět dobře poradil. Dva nebo tři rumové grogy musel Josef Koutecký do sebe vpravit, aby opět okřál... všechno dobře dopadlo.“

Bohatou činnost paseckých ochotníků, kterou můžeme sledovat od po-

dále připomíná vyloupení vrchnostenské pokladny a uloupení 500 zlatých (v Rokytnici?) pěti mladíky z Mrklova.

Zajímavý zápis ústní tradice podává vysocký lékárník a starosta Josef Kramář v Příhodách svého života (vyšly roku 1878 v Olomouci). Při vzpomínce na svého dědečka Michala Tomíčka z Poniklé píše: *Kruté zkušenosti hned z mládí otužily jej. Roku 1775 musil se chtít nechtě zúčastniti na selském povstání, poněvadž ukrutné heslo povstalců, že každý dům (numero) postaviti musí muže, a který nepostaví, tomu že se posadí červený kohout na střechnu, že se zapálí, jej k tomu donutilo. Otec dědečků pravil k němu: Michale, jdi a zachraň rodinu od neštěstí. Pán Bůh ti pomůže. Proud rozkacených sedláků hnal se od Náchoda a vynutil hrozbou, že vypálí, všude přívrženců. Od Poniklé táhli Přívlakou od čísla k číslu verbující k Vysokému, mému rodišti, kdež veškerá okna v městě vytloukli. Z Vysokého obrátili se k Jesennému a Semilům, jelikož zášť jejich především proti úředníkům vrchnostenským za utrpené útlaky čelila. V zámku semilském roztloukli vše, co našli, peřiny rozpárali, peří oknem vysypali, spížírny a sklepy vydrancovali, co nesnědli, rozházeli a víno, které vypíti v stavu nebyli, vytočili ven. Taktéž učinili v pivovare. Blaze úředníkům, kteří včas prchli, jinak byli nemilosrdně, mnozí až k smrti mučení, jak se na příklad v Dětenicích skutečně událo, kdež úředníkovi, jež zastihli, břicho tak rozpárali, že z něho střeva vylezla a on strašně bolesti snášeje skončil.....Dědeček ale, použiv vhodné chvíle, utekl povstalcům hned v Přívlace a skryl se v jednom chlévě. Když pak k Vysokému odtáhli, navrátil se domů. Matka má znala ještě jednoho z povstalců těch, jistého Šlápu, muže postavy veliké z Přívlaky, který prý říkával: Já jsem urození toho, že rád jím a piji mnoho a dobré. Ten prý pod záštitou rebelie všecka okna ve Vysokém vytloukl kulem, jež ze zahrádky prvního domu byl vytrhl.*

Historiograf Horního Pojizeří P. Jan Hrdý uvádí ve své knížce Navarov (vyšla roku 1912 v Olomouci) následující skutečnosti: *.....neušel Navarov v selské bouři roku 1775 nemilé návštěvě. Zdejší zámecký kaplan Václav Metelka, jenž před svátkem Zvěstování Panny Marie v Boskově ve zpovědnici vypomáhal, utekl ze strachu z kostela a přinesl domů zprávu o hrůzách, kterých se toho dne (24. března) sedláci Lomničtí a od jinud v Semilech dopouštěli. Již druhého dne zrána o druhé hodině přitáhl jeden zástup zpitých buřičů, počtem asi 500, do zámku Navarovského, a ježto vrchnosti doma nenalezli, řádili tu po dva dny zběsile, sudy s pálenkou a s pivem rozbíjeli, potraviny brali a kazili, co jim do ruky přišlo; na 12000 zl. a více škody způsobili. Direktor musel jim na kolkovaném papíře dáti stvrzení, že o nějakém císařském patentu stran odstranění roboty ničeho není; zvláště zuřivě počínali si ti rebelové, kteří ze Semil přišli a ti potom na Navarovsku ani ukázati se nesměli, protože jeden z nich (jakýsi Hýbler) zdejšímu správci prst ukousl, aby se jeho zlatého prstenu zmocnil; konečně přišlo z Jičina vojsko a běda těm buřičům, kteří tu byli ještě dopadeni. Tehdy v oné bouři (dne*

25 .března) přišel také jeden zástup o jedenácté hodině dopoledne s hrozným křikem a lomozem do Držkova a vnikl do kostela, který za příčinou svátečního dne věřícími byl naplněn; věci kostelní byly vyházeny, pošlapány, rozbíjeny a roztrhány, chrám Páně hrubě znesvěcen, okna vytlučena a co piva a jiných nápojů ve vsi bylo, vše vypito; faráři Danielu Metelkovi na 200 zl. škody učinili; z hladu byly v potocích na cestě ryby pochyťány a za syrova pojídány. K utišení vzpoury byli vysláni vojáci do celého okolí a byli ubytováni na krátko v Semilech, Železném Brodě, Jesenném a Jilemnici .....

Příčiny selského povstání mají hluboké kořeny a není to jen ubohé postavení sedláků ve druhé polovině 18. století. Celé období vlády Marie Terezie je charakteristické myšlenkovým kvasem, který posléze v celé Evropě vešel do dějin pod názvem osvícenství. V tomto mohutném myšlenkovém proudění zaznívaly stále silněji hlasy, jež se zabývaly postavením selského lidu. Z počátku ještě z důvodů státně finančních a národohospodářských, k nimž se však brzy více a více družily myšlenky přirozeného práva a filozoficko-humanitní. Sedlák měl být osvobozen od roboty a nevolnictví z důvodů nejen zájmů státních, ale i lidských. Osmnácté století je onou dobou v myšlenkovém vývoji evropského lidstva, které zbořilo staletí trvající dogma o pánech a poddaných, o přirozené a odvěké nerovnosti mezi pány a poddanými.

Pod vlivem těchto myšlenek a na základě mnoha stížností na neudržitelné poddanské poměry v Čechách vydal dne 28. února roku 1774 císařský dvůr nařízení, jež schválila Marie Terezie a podle něhož se měly vrchnosti během šesti měsíců dohodnout s poddanými o úpravách roboty. Avšak vrchnosti, které měly u dvora stále ještě rozhodující vliv, tyto návrhy na dobrovolnou dohodu s poddanými v podstatě sabotovaly. Zadržely je ve svých kancelářích a poddaným nic neoznámily. V lednu 1775 dostal se přesto vydaný „patent“ (regulativum) do rukou poddaných, a to na panství teplickém v Královéhradeckém kraji. Umožnil to asi Josef Seidl, panský písař. Patrně jej opsal a předal (svému bratrovi?) Antonínu Seidlovi, který jeho obsah sdělil poddaným. Tak koncem ledna roku 1775 propukla bouře nevolníků na panství teplickém, jako předzvěst povstání. Revolta proti vrchnosti však vypukla předčasně, byla plánovaná až kolem svátku sv. Jana Nepomuckého, kdy se do Prahy přicházelo velké množství poutníků a tam bylo plánováno vystoupení proti Českému zemskému guberniu.

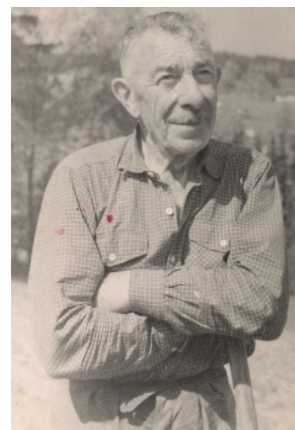
Selské povstání bylo nakonec potlačeno vojenskou mocí, jak ani jinak dopadnout nemohlo. I přes zklamání, které rebelové brzy poznali, vešlo přece jen ve všeobecnou známost, že trest smrti, uděleným hlavním vůdcům povstání Antonínu Nývltovi, Adamu Kolískovi a Antonínu Seidlovi mimořádným delegovaným soudem v Praze, byl vídeňským soudním dvorem zrušen jako protiprávní. Nejvyšší soudní dvůr překvapil i dalším zmírněním rozsudku, aby pokud

se týká Nývlt, tak i ostatním spoluúčastníkům, byly zrušeny i navržené rány karabáčem.

„Tajemství tohoto povstání“ píše ve svých Pamětech holohlavský děkan „ano i neslychané smělosti sedláků proti svým přirozeným pánům a i proti farářům, že vojínům bylo bráněno na ně střeliti, tehdy nikdo nemohl pochopiti“. To jsou slova pamětníka, kněze, který nebyl s to pochopit činnost osvícené monarchie a její postup vůči rebelům, kteří přestali uznávat své dosavadní světské i církevní pány.

Ladislav Burgert

Josef Sajdl z Kouta

Na herce, ochotníky, kteří hráli divadlo v Pasekách s láskou a nadšením, kteří si dokázali najít čas, aby rozdávali radost druhým, se nezapomíná. Takový byl i Josef Sajdl (1884 - 1960), Josef Kouteckej, jak mu všichni říkali. Divadlu zcela propadl v době, kdy Paseky divadlem opravdu žily, navazovaly na velký a živý odkaz milovníka divadla a ctitele českého jazyka Věnceslava Metelky.

Za mladých let Josefa Sajdla žily Paseky společensky naplno. Byl založen Sbor dobrovolných hasičů (1888) a v roce 1896 Tělocvičná jednota Sokol. Ochotníci za Metelky hráli divadlo hlavně v hospodě U Mostu, také na Pičmonce nebo u Bártlů, často v přírodě u Hajny v Kazamatě nebo u Zajíčkova háje. Ke konci století se dočkali stálého jeviště v hospodě Augustina Soukupa. V roce 1906 založili Pěvecko-divadelní jednotu Lumír.

Nadšení všech herců bylo veliké. Ani v hospodě U Soukupů nebylo jednoduché hrát divadlo. Strop byl tehdy ještě nízký, na půdě byla šatna a kulisy. Do stropu vyřezali otvor a herci po žebříku sestupovali na jeviště. Vyráběli si kulisy. Kroje, které si sami nedali dohromady, objednávali v Liberci. Vypráví se příběh, jak na představení Blaník kroje nepřišly, tak se museli herec František Nesvadba (Franta Nácků) ještě s jedním hercem vydat v neděli ráno ve dvě hodiny po zkoušce pěšky s trakařem do Liberce. Když se vrátili, byl už sál plný lidí. Herci se rychle oblékli a ti dva znavení herci prý mezi jednáními spali.

Oběť herců se nám dnes zdá neskutečná. Mnozí pracovali jako tovární dělníci v několikakilometrové vzdálenosti, kterou museli překonávat pěšky, takže zkoušky začínaly někdy až hodně pozdě, někdy až v jedenáct večer. Divadlo se hrálo skoro každou neděli, o Vánocích i několik dní za sebou. Oblíbené hry se ně-